

ANDRZEJ GŁADYSZ

ORGANY WŁODZIMIERZA TRUSZCZYŃSKIEGO W AULI STEFANA KARDYNAŁA WYSZYŃSKIEGO NA KATOLICKIM UNIWERSYTECIE LUBELSKIM JANA PAWŁA II. HISTORIA I STAN OBECNY

Abstrakt. Artykuł przedstawia historię, opis inwentaryzacyjny i analizę struktury brzmieniowej organów koncertowych Włodzimierza Truszczyńskiego, wybudowanych w latach 1980-1983 w Auli Stefana Kardynała Wyszyńskiego na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Powstanie instrumentu wpisuje się w tradycję kształcenia muzyków kościelnych na KUL, trwającą od 1956 roku.

Budowę organów poprzedziły wieloletnie starania o rozbudowę Gmachu Głównego oraz szczegółowe ustalenia między uczelnią a zakładem organmistrzowskim, obejmujące kosztorys, harmonogram i założenia techniczno-brzmieniowe. Projekt stopniowo modyfikowano, głównie pod wpływem eksperta KUL, ks. Jana Chwałka, co doprowadziło do rozszerzenia dyspozycji do 40 głosów, a sytuacja polityczna sprawiła, że koszty wzrosły blisko dwukrotnie względem planowanej początkowo sumy. Uroczyste przekazanie instrumentu odbyło się 25 października 1983 roku, dając początek bogatej działalności koncertowej, wykorzystującej organy jako instrument solowy i akompaniujący.

Na przełomie czerwca i lipca 2023 roku instrument zdemontowano w związku z remontem Starego Gmachu KUL, a dwa lata później, w lipcu 2025 roku rozpoczęto generalną renowację organów, realizowaną przez organmistrza Krzysztofa Deszczaka, z planowaną finalizacją w roku akademickim 2026/2027.

Słowa kluczowe: organy; Włodzimierz Truszczyński; ks. Jan Chwałek; Aula Stefana Kardynała Wyszyńskiego; Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Dr Andrzej GŁADYSZ, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Instytut Nauk o Sztuce; e-mail: andrzej.gladysz@kul.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1625-1926>.

THE WŁODZIMIERZ TRUSZCZYŃSKI ORGAN
IN THE STEFAN CARDINAL WYSZYŃSKI AUDITORIUM AT THE JOHN PAUL II
CATHOLIC UNIVERSITY OF LUBLIN: HISTORY AND PRESENT CONDITION

Abstract. The article presents the history, inventory description, and tonal-structure analysis of the concert organ built by Włodzimierz Truszczyński between 1980 and 1983 for the Stefan Cardinal Wyszyński Hall at the Catholic University of Lublin. The creation of the instrument is embedded in the long-standing tradition of educating church musicians at the University, a programme that has been in place since 1956.

The construction of the organ was preceded by many years of efforts to expand the Main Building, as well as detailed negotiations between the University and the organ-building workshop, including cost estimates, a construction schedule, and the technical and tonal specifications. The project was gradually modified, primarily under the influence of the University's expert, Rev. Jan Chwałek, which led to an expansion of the stoplist to 40 stops. Moreover, the political circumstances of the period caused the overall cost to rise to nearly twice the amount originally planned.

The ceremonial inauguration of the instrument took place on October 25th 1983, marking the beginning of extensive concert activity in which the organ served both soloistic and accompanying functions. Between late June and early July 2023, the instrument was dismantled due to the renovation of the Old University Building, and two years later, in July 2025, a comprehensive restoration was initiated by organ builder Krzysztof Deszczak, with completion planned for the 2026/2027 academic year.

Keywords: Organ; Włodzimierz Truszczyński; rev. Jan Chwałek; Stefan Cardinal Wyszyński Hall; The John Paul II Catholic University of Lublin

Blisko siedemdziesięcioletnie kształcenie muzyków kościelnych na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II trwale wpisuje się w misję uczelni „służby Bogu i Ojczyźnie”. Realizacja zalecenia Episkopatu Polski z jesieni 1955 roku, dotyczącego powołania kierunku muzykologia kościelna, była możliwa dzięki działaniom ówczesnych władz rektorskich KUL, przy szczególnym zaangażowaniu Dziekana i Rady Wydziału Teologii oraz akceptacji komunistycznych władz państwowych¹. Na czele Katedry Muzykologii Kościelnej stanął ks. prof. Hieronim Feicht², a w opracowanym programie nauczania obok przedmiotów *stricte* teoretycznych umieszczono zajęcia praktyczne, doskonalące warsztat organisty i dyrygenta. Ich realizacja początkowo odbywała się

¹ Rektorem był ks. Józef Iwanicki, prorektorem – ks. Stanisław Płodzień. Zob. Piotr Bednarzewski, *Działalność artystyczna studentów muzykologii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w latach 1956-1990* (Lublin: Katolicki Uniwersytet Lubelski, 2024), 7.

² Zob. Andrzej Edward Godek, *Ksiądz profesor dr hab. Hieronim Feicht CM (1894-1967). Biografia* (Lublin: Episteme, 2021).

na pianinach bądź fisharmoniach (tak na uczelni, jak i w prywatnych mieszkaniach pracowników)³ oraz translokowanych ze Śląska i zamontowanych w roku akademickim 1955/1956 organach Franza Luxa⁴. W kolejnych latach instrumentarium organowe znacznie rozszerzono. Nowe organy w tzw. Starej Auli w Gmachu Głównym oraz w Kościele Akademickim zbudowała firma Dominika Biernackiego⁵, a w latach sześćdziesiątych bazę dydaktyczną uzupełniono o troje organów ćwiczeniowych: Dominika Biernackiego, Zygmunta Kamińskiego i Dymitra Szczerbaniaka⁶. Informacje na temat instrumentarium organowego na KUL zostały, jak dotąd, ujęte jedynie w pracach Andrzeja Gładysza⁷. Szczegółowa analiza dużych instrumentów koncertowych nie była dotychczas możliwa, jednak w 2023 roku, w związku z generalnym remontem Gmachu Głównego KUL, organy Włodzimierza Truszczyńskiego z 1983 roku i Dominika Biernackiego z 1958 roku zostały zdemonstrowane i zabezpieczone. Autor, biorąc aktywny udział w pracach demontażowych wraz z grupą studentów⁸, wykonał opis inwentaryzacyjny oraz analizę struktury brzmieniowej⁹, które zostały zawarte

³ Biblioteka Muzykologii KUL, *Kronika Muzykologii Kościelnej*, t. 1: 1956-1967, bpg.

⁴ Andrzej Gładysz, „Krótka historia organów Franza Luxa z Zalesia na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (1955/1956-1964)”, *Folia Organologica. International Yearbook of Organ and Organ Music*, nr 7 (2024): 43-53.

⁵ Stanisław Diwiszek, *Organy firmy Biernacki w kościołach Lublin* (Lublin: Katolicki Uniwersytet Lubelski, 2009).

⁶ W ostatnich dniach 2024 roku autor odnalazł w zbiorach prywatnych śp. prof. Marii Szymanowicz dokumenty po śp. ks. prof. Janie Chwałku. Wśród nich zidentyfikował akt odbioru organów Dymitra Szczerbaniaka. W oparciu o odkryty dokument należy zweryfikować datę montażu tego mechanicznego instrumentu na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim określoną na „przed 1964” na rok 1968, w którego końcu odbyły się dwa zebrania eksperckie: 23.11.1968 (*Oddanie do użytku organów*) i 4.12.1968 (*Szczegółowy odbiór organów*).

⁷ Andrzej Gładysz, „Instytut Muzykologii”, w: *100 lat Teologii na KUL*, red. Sławomir Nowosad i Jacenty Mastej (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2018), 174-176; Andrzej Gładysz i Petro Chyryk, „Organy ćwiczeniowe Instytutu Muzykologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Historia i stan obecny”, w: *Studia Organologica*, t. 6, red. Maria Szymanowicz (Lublin: Polihymnia, 2018), 103-123.

⁸ Za zgodą Prorektor ds. kształcenia, dr hab. Ewy Trzaskowskiej, prof. KUL, oraz władz dziekańskich WNH, Studenci Muzykologii KUL pod okiem dr. Andrzeja Gładysza wzięli udział w demontażu organów w dniach 20.06-5.07.2023 w ramach zajęć z przedmiotów: podstawy budowy organów, organoznawstwo, historia organów europejskich oraz seminarium licencjackie i magisterskie – instrumentologia, realizując przewidywany program z wykorzystaniem nowoczesnych metod dydaktycznych, tj. service learning oraz learning by doing.

⁹ Na potrzeby artykułu posłużono się skróconą metodą opisu inwentaryzacyjnego organów i analizy struktury brzmieniowej opracowaną przez ks. prof. Jana Chwałkę i prof. Marię Szymanowicz w Katedrze Instrumentologii KUL. Zob. m.in. Jan Chwałek, *Budowa organów. Wprowadzenie do inwentaryzacji i dokumentacji zabytkowych organów w Polsce*,

w niniejszym tekście, stanowiącym jednocześnie upamiętnienie czterdziestoletnich dziejów instrumentu.

1. OKOLICZNOŚCI BUDOWY ORGANÓW

Istotnym osiągnięciem dla Uniwersytetu było uzyskanie w październiku 1971 roku zgody organów państwowych na budowę nowego frontonu Gmachu Głównego od strony Alei Racławickich. W związku z wydłużającymi się formalnościami, kamień węgielny został wmurowany przez przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dopiero 17 maja 1974 roku. W końcu 1977 roku oddano obiekt w stanie surowym, rok później zaś ukończono zadaszenie i otynkowano pomieszczenia¹⁰.

Prowadzone konsultacje dotyczące budowy instrumentu koncertowego zaowocowały podpisaniem między KUL a Zakładem Organowym Włodzimierza Truszczyńskiego¹¹ w Warszawie-Radości umowy na budowę organów do sali reprezentacyjnej¹². Zamówiony instrument miał mieć 37 głosów (3M+P), mechaniczną trakturę gry i elektryczną trakturę registrów oraz wiatrownice klapowo-zasuwowe¹³. Plany techniczne i założenia brzmieniowe miały być opracowane przez rzeczoznawcę KUL, ks. doc. dr. Jana Chwałka, przy udzieleniu przez budowniczego 10-letniej gwarancji¹⁴. Poszczególne elementy firma mogła wykonać

cz. 1-2 (Warszawa: Ministerstwo Kultury i Sztuki. Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków, 1971; wyd. 2, Lublin: Katolicki Uniwersytet Lubelski, 1973); Jan Chwałek, „Nutowy zapis skali poziomej i pionowej w organach”, w: *Organy i muzyka organowa*, t. 7, red. Janusz Krassowski, et al. (Gdańsk: Akademia Muzyczna w Gdańsku, 1988), 273-290; Jan Chwałek, „Organowe głosy wielorzędowe”, w: *Organy i muzyka organowa*, t. 13, red. Janusz Krassowski, et al. (Gdańsk: Akademia Muzyczna w Gdańsku, 2006), 350-363.

¹⁰ Jan Walkusz, „Katolicki Uniwersytet Lubelski w okresie rektorstwa o. Mieczysława Alberta Krapca (1970-1983)”, w: *Katolicki Uniwersytet Lubelski 1918-2018*, t. 2: 1944-1989, red. Agata Mirek (Lublin – Warszawa: Wydawnictwo KUL, 2019), 444.

¹¹ Klaudiusz Bieńko, „Działalność organmistrzowska Włodzimierza Truszczyńskiego”, *Seminare*, nr 34 (2013): 367-385.

¹² Zob. Archiwum Działu Remontów KUL, *Umowa między KUL a Zakładem Organowym Włodzimierza Truszczyńskiego* z 18 czerwca 1980 r.

¹³ Archiwum Działu Remontów KUL, *Umowa między KUL a Zakładem Organowym Włodzimierza Truszczyńskiego* z 18 czerwca 1980 r., § 1 i § 2.

¹⁴ Powierzenie tych działań ks. dr. Janowi Chwałkowi zmieniło pierwotnie zaplanowane w umowie stwierdzenie, na mocy którego plany techniczne i koncepcję brzmieniową miał opracować Zakład Organowy i przedstawić do akceptacji osobom upoważnionym przez uczelnię, podobnie jak rysunki zewnętrznej elewacji organów. Archiwum Działu Remontów KUL, *Umowa między KUL a Zakładem Organowym Włodzimierza Truszczyńskiego* z 18 czerwca 1980 r., § 3.

samodzielnie lub zlecić innym warsztatom rzemieślniczym¹⁵. KUL zobowiązał się do dostarczenia 1,2 tony cyny oraz realizację importu zagranicznego, zgodnie z przedstawionymi załącznikami¹⁶. Łączny koszt prac oszacowano wówczas na 2 041 000 zł, przy dopuszczeniu ewentualnych zmian do 10% kwoty z umowy¹⁷. Wydatki miały być opłacane na bieżąco, na podstawie przedstawionych inwestorowi rachunków, przelewem na konto zakładu organowego lub w gotówce do rąk osoby upoważnionej, po uprzedniej akceptacji danego etapu prac (w formie komisyjnego odbioru). Ostatnia transza obejmująca opłatę za montaż, intonację i strojenie organów została zaplanowana do wypłaty po końcowym komisyjnym odbiorze technicznym organów¹⁸. Po stronie KUL znalazły się ponadto koszty przygotowania miejsca na instrument, zgodnie z przyjętym projektem architektonicznym, podłączenie do prądu zmiennego oraz zakwaterowanie i wyżywienie dla pracowników firmy¹⁹. Czas realizacji ustalono na 2,5 roku, przy czym już po 15 miesiącach stanąć miała szafa organowa²⁰.

Firma Truszczyńskiego 19 marca 1980 roku zaproponowała następującą dyspozycję organów:

Manual I główny	Manual II żaluzjowy	Manual III pozytyw	Pedal
1. Bourdon 16'	11. Rurplet 8'	22. Klarnet lab[ialny] 8'	30. Pryncypał 16'
2. Pryncypał 8'	12. Salicet 8'	23. Gedact 8'	31. Subbas 16'
3. Holplet 8'	13. Voxcelestis 8'	24. Blokplet 4'	32. Oktawa 8'
4. Oktawa 4'	14. Pryncypał 4'	25. Pryncypał 2'	33. Fletbas 8'
5. Gemshorn 4'	15. Flet kryty 4'	26. Kwinta 1 1/3'	34. Chorałbas 4'
6. Kwinta szum[iąca] 2x	16. Sesquialtera 2x	27. Oktawa 1'	35. Alikwoty 5x
7. Piccolo 2'	17. Oktawa 2'	28. Cymbel ½' 3x	36. Puzon 16'
8. Mixture 2' 6x	18. Flautino 1'	29. Regał 8'	37. Clarino 4'
9. Terccymbel 1 3/5' 3x	19. Acuta 2/3' 5x		
10. Trompet 8'	20. Dulcjan 16'		
	21. Obój 8'		

¹⁵ Archiwum Działu Remontów KUL, *Umowa między KUL a Zakładem Organowym Włodzimierza Truszczyńskiego* z 18 czerwca 1980 r., § 4.

¹⁶ Archiwum Działu Remontów KUL, *Umowa między KUL a Zakładem Organowym Włodzimierza Truszczyńskiego* z 18 czerwca 1980 r., § 5.

¹⁷ Archiwum Działu Remontów KUL, *Umowa między KUL a Zakładem Organowym Włodzimierza Truszczyńskiego* z 18 czerwca 1980 r., § 6.

¹⁸ Archiwum Działu Remontów KUL, *Umowa między KUL a Zakładem Organowym Włodzimierza Truszczyńskiego* z 18 czerwca 1980 r., § 7.

¹⁹ Archiwum Działu Remontów KUL, *Umowa między KUL a Zakładem Organowym Włodzimierza Truszczyńskiego* z 18 czerwca 1980 r., § 8.

²⁰ Archiwum Działu Remontów KUL, *Umowa między KUL a Zakładem Organowym Włodzimierza Truszczyńskiego* z 18 czerwca 1980 r., § 9.

Połączenia manualowe mechaniczne			
II-I III-I	III-II		I-P II-P III-P
Przyciski grupowe ręczne – elektryczne			
1. Tutti 2. Wolna kombinacja I 3. Wolna kombinacja II 4. Wolna kombinacja III 5. Wolna kombinacja IV 6. Kasownik 1-5		7. Registry Główne 8. Kasownik 7 9. Automat Pedalu 10. Kasownik [automatu] 11. Głosy Językowe 12. Kasownik [gł. językowych]	
Aparaty wibracyjne – tremolo Tremolo dla Manuału II-go Tremolo dla Manuału III-go			

Już w 1980 roku przystąpiono do realizacji inwestycji, o czym świadczy przelew na konto firmy z 22 grudnia w wysokości 286 498 zł. Od końca 1981 roku działania zaczęły się opóźniać, z powodu wprowadzenia stanu wojennego i trudności w pracach fabrycznych oraz komplikacji związanych z importem podzespołów. Kolejne rachunki KUL opłacał gotówką, według harmonogramu przedstawionego w tabeli 1.

Tabela 1. Wyплаты gotówkowe KUL dla Zakładu Organowego W. Truszczyńskiego.

Lp.	Data spłaty	Kwota w zł	Kwitujący odbiór
1.	11 VI 1982	54 600	Jan Chaciński ²²
2.	15 II 1983	100 000	Jan Chaciński
3.	17 II 1983	240 000	Włodzimierz Truszczyński
4.	17 II 1983	316 000	Zygmunt Krzynówek ²³
5.	2 III 1983	380 000	Włodzimierz Truszczyński
6.	10 III 1983	118 000	Jan Chaciński
Razem		1 208 600	—

Suma wypłaconych do wiosny 1983 roku środków wyniosła zatem 1 495 098 zł, stanowiąc ponad 73% kwoty całego pierwotnego zamówienia. Ogłoszenie stanu wojennego 13 grudnia 1981 roku sprawiło, że zaistniała sytuacja wymusiła aneksowanie umowy z 1980 roku. Wobec powyższego 20 grudnia 1982 roku sporządzono

²¹ Jan Chaciński z Kobyłki wraz z bratem Ryszardem wykonywał dla Zakładu Organowego Włodzimierza Truszczyńskiego piszczałki metalowe. Zob. Bieńko, *Działalność organmistrzowska*, 380.

²² Zapewne tożsamy z Zygfrydem Krzynówkiem z Cianowic, który wykonywał dla Truszczyńskiego piszczałki drewniane, a w późniejszym okresie również szafy organowe i drewniane obudowy kontuarów. Zob. Bieńko, *Działalność organmistrzowska*, 380.

aneks, w którym informowano, że powstał on „na skutek zmian cen rynkowych materiałów i robocizny, jakie zaistniały w gospodarce narodowej w 1982 r.”²³.

Dokument nie obejmował pozycji już opłaconych i wykonanych, tj. obudowy organów, materiałów na wykonanie piszczałek wewnętrznych i sprowadzonych do tego czasu z zagranicy podzespołów, na łączną kwotę 341 098 zł. Zestawienie kalkulacyjne robót wykonanych w Zakładzie Truszczyńskiego opiewało na 1 841 592 zł, prac zaś zrealizowanych w warsztatach podwykonawców – 707 552 zł. Dodatkowo przewidziano 10% od kosztów innych firm jako opłatę za przygotowanie dokumentacji wykonawczej i nadzór firmy zleceńbiorki nad podwykonawcami (70 755 zł). Szczegółową strukturę kosztów przedstawia tabela 2:

Tabela 2. Struktura kosztów budowy organów.

Lp.	Zakres prac	Kwota w zł	
		W. Truszczyński	Podwykonawcy
1.	Wiatrownice systemu klapowego	832 660	
2.	Legatury (mechanizm połączeń tonowych)	113 300	
3.	Kontuar mechaniczny z registrami elektrycznymi i połączeniami elektrycznymi oraz grupowymi i wmontowanym mechanizmem tonowym (import) – pulpit, ławka, klawiatura pedałow, podłoga kontuarowa	286 498	
4.	Miechy – zbiorniki powietrza ze skrzynkami regulacyjnymi i aparatami tremolo	46 734	
5.	Montaż organów z materiałem	355 400	
6.	Intonacja i strojenie organów	207 000	
7.	Piszczałki metalowe		311 512
8.	Piszczałki drewniane		254 040
9.	Tuby rezonansowe		142 000
10.	Wykonanie planów i menzur oraz nadzór wykonawczy (10% od pkt 7-9).	70 755	
Koszty zakładu i podwykonawców		1 912 347	707 552

Według nowego harmonogramu i kosztorysu łączny koszt wyniósł 2 619 899 zł i nie obejmował dodatkowych wydatków, czyli:

- utrzymania pracowników w czasie trwania montażu organów;
- podłączenia silników wentylatorów do sieci prądu zmiennego;
- podłączenia prostownika przetwarzającego prąd na 24 Volt;
- wykonania oświetlenia wnętrza organów i kontuaru;

²³ Archiwum Działu Remontów i Inwestycji KUL, *Aneks do kosztorysu z dnia 19 marca 1980 roku i zawartej umowy-zamówienia z 20 grudnia 1982 r.*

- transportu organów z warsztatów do Lublina i ulokowanie części organowych w wyznaczonych miejscach.

W porównaniu z wersją pierwotną ta zmiana była bardzo znacząca. Wyniosła o wiele więcej niż dopuszczalne w umowie 10%, czyli 204 100 zł, przekraczając pół miliona złotych (578 899 zł), a doliczając wypłacone wcześniej 341 098 zł, całość prac osiągnęła kwotę 2 960 997 zł (wzrost o 919 997 zł, czyli o 45% przewidywanych kosztów w umowie z 1980 roku). Pokrycie stale rosnących kosztów było możliwe w znacznej mierze dzięki udziałowi finansowemu Polonii, zwłaszcza amerykańskiej i kanadyjskiej, realizującej wsparcie m.in. za sprawą rozwinięcia na terenie USA i Kanady działalności oddziałów Towarzystwa Przyjaciół KUL oraz Ośrodka Radiowego „Godziny Różańcowej o. Justyna” w Buffalo w Stanach Zjednoczonych, które intensywnie promowały pomoc ekonomiczną i działalność na rzecz jedynej katolickiej uczelni w bloku sowieckim²⁴.

Wzrost kosztów wiązał się również ze zwiększeniem dyspozycji organów do 39 głosów, zgodnie z sugestiami ks. doc. dr. hab. Jana Chwałka, ówczesnego dyrektora Instytutu Muzykologii Kościelnej KUL oraz eksperta-rzeczoznawcy ds. budowy organów z ramienia Uniwersytetu. W nowej wersji prezentowała się ona następująco²⁵:

Dyspozycja organów z 25 października 1983 roku.

Manual I główny	Manual II echo	Manual III pozytyw	Pedal
1. Bourdon 16'	11. Flet kryty 8'	22. Flet major 8'	31. Pryncypał 16'
2. Pryncypał 8'	12. Amabilis 8'	23. Quintaton 8'	32. Subbas 16'
3. Rurflet 8'	13. Viola 8'	24. Rurflet 4'	33. Octava 8'
4. Octava 4'	14. Pryncypał 4'	25. Pryncypał 2'	34. Flet 8'
5. Kopelflet 4'	15. Szpicflet 4'	26. Quinta 1 ¹ / ₃ '	35. Chorałbas 4'
6. Nasard 2 ² / ₃ '	16. Fugara 4'	27. Octava 1'	36. Róg 2'
7. Superoctava 2'	17. Blokflet 2'	28. Nona 8 ⁸ / ₉ '	37. Mixtura 4x
8. Mixtura 4x	18. Sesquialtera 2x	29. Cymbel 4x	38. Puzon 16'
9. Acuta 4x	19. Scharf 5x	30. Krumhorn 8'	39. Clarino 4'
10. Trompet 8'	20. Dulcjan 16'		
	21. Obój 8'		

²⁴ Rafał Charzyński, „Towarzystwo Przyjaciół KUL”, w: *Encyklopedia 100-lecia KUL*, t. 2, red. Edward Gigilewicz, et al. (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2018), 481-483; Tadeusz Zasępa i Antoni Zwiercan, „Godzina Różańcowa Ojca Justyna”, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 5: *Fabbri-Górzyński*, red. Piotr Hemperek, et al. (Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL, 1989), 1236-1237.

²⁵ Archiwum Katedry Instrumentologii INoS KUL, Teczka IMK Pisma Urzędowe 1982/3/4/5/6 (7 XI 1982-31 XII 1985), *Program uroczystości przekazania nowych organów w auli Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego* z 25-26.10.1983.

Połączenia manualowe mechaniczne			
II-I III-I	III-II		I-P II-P III-P
Przyciski grupowe ręczne – elektryczne			
1. Tutti 2. Wolna kombinacja I 3. Wolna kombinacja II 4. Wolna kombinacja III 5. Wolna kombinacja IV 6. Kasownik 1-5		7. Registry Główne 8. Kasownik 7 9. Automat Pedalu 10. Kasownik [automatu] 11. Głosy Językowe 12. Kasownik [gł. językowych]	
Aparaty wibracyjne – tremolo Tremolo dla Manuału II-go Tremolo dla Manuału III-go			

Należy przy tym podkreślić, że nie były to zmiany polegające jedynie na poszerzeniu dyspozycji o nowe głosy: Nona 8/9' w Pozytywie (III M) oraz Róg 2' w Pedale. Dokonano szeregu korekt w zakresie poszczególnych zespołów brzmieniowych, które miały wieloraki charakter:

- przeniesienie zaplanowanego głosu do innego manuału: Rurflet 8', Okta-wa 2' i Acuta 5x (w I M zamiast w II M);
- zmiana liczby rzędów w głosach wielorzędowych: Mixtura 6x > 4x (I M), Cymbel 3x > 4x (II M);
- usunięcie poszczególnych głosów z dyspozycji organów: Holflet 8', Gemshorn 4', Kwinta szumiąca 2x, Piccolo 2', Tercycymbel 13/5' 3x (I M), Salicet 8', Voxcoelestis 8', Flet kryty 4', Flautino 1' (II M), Klarnet labialny 8', Gedact 8', Blokflet 4' i Regał 8' (III M) oraz Alikwoty 5x (P);
- wprowadzenie nowych głosów do dyspozycji organów: Kopelflet 4', Nasard 22/3' (I M), Flet kryty 8', Amabilis 8', Viola 8', Szpiclflet 4', Fugara 4', Blokflet 2'²⁶, Scharf 5x (II M), Flet major 8', Quintaton 8', Rurflet 4', Krumhorn 8'.

Finalnie zmiany zasugerowane przez ks. Chwałka i zrealizowane przez Zakład Organowy W. Truszczyńskiego objęły ok. 60% pierwotnej struktury brzmieniowej Hauptwerku, 64% Echa, 75% Pozytywu i 12% Pedalu, nie wliczając dwóch dodatkowych głosów.

Jak pisał miejscowy rzeczoznawca, ks. Jan Chwałek:

Po rozpoczęciu montażu organów w nowej auli okazało się, że zmieści się jeszcze jeden głos – Trompet 8' w Pedale – zdaniem muzyków konieczny do skompletowania możliwości muzycznych budowanego instrumentu. W związku z tym należało pewne części sprowadzić z zagranicy. Ks. Rektor. Prof. M. Krąpiec wyraził na to

²⁶ Planowano początkowo głos Holflet 2'.

zgode i będąc na Zachodzie, osobiście złożył zamówienie, które zostało jednak tylko częściowo zrealizowane. Otrzymaliśmy elektromagnesy i inne potrzebne detale, nie nadeszły same piszczałki. Na interwencję firma C. Giesecke z Göttingen wyjaśniła, że zamówienie wprawdzie wpłynęło, ale nie dokonano dotąd wpłaty, więc nie mogło być zrealizowane. Stało się to już po poświęceniu organów, które właściwie – ze względu na ten brakujący głos nie zostały odebrane, bo nie są w całości ukończone, a będą mogły być ukończone dopiero po otrzymaniu zamówionego Trompetu 8'. Dla zrealizowania zamówienia należałoby dokonać wpłaty wg załączonego rachunku²⁷.

Oплата niewątpliwie została uregulowana, a głos zainstalowano w organach. Nie przyczyniło się to jednak do organizacji natychmiastowego odbioru protokolarnego instrumentu. W kolejnych latach również nie został on zrealizowany przez ks. prof. Jana Chwałkę, a dopiero przez o. prof. Józefa Ścibora²⁸ ze znaczącym opóźnieniem, które wynikało z różnicy poglądów na temat ostatecznego kształtu organów. Budowa nowego instrumentu dała asumpt do rozszerzenia akcji koncertowej, prowadzonej dotychczas na organach Dominika Biernackiego z 1958 roku w tzw. Starej Auli KUL oraz organach tegoż organmistrza w Kościele Akademickim KUL²⁹.

Uroczystość przekazania nowego instrumentu odbyła się 25 października 1983 roku. W przeddzień z pismem do Rektoratu KUL zwrócił się ks. doc. dr hab. Jan Chwałek, dyrektor Instytutu Muzykologii Kościelnej, prosząc o „przygotowanie nowej auli KUL we wtorek 25 X od godz. 19 i we środę 26 X od godz. 19. Potrzebne będzie oświetlenie, nagłośnienie, na scenie pulpit i jeden mikrofon”³⁰.

Podczas inauguracyjnego wieczoru organy prezentował ks. Chwałek oraz mgr Roman Lulek, kolejnego dnia zaś za kontuarem instrumentu zasiedli kolejno mgr Roman Lulek, mgr Gabriela Klauza oraz ks. prof. Karol Mrowiec. Od tego czasu na instrumencie koncertowało wielu znamienitych organistów polskich, zapraszanych przez władze KUL lub Instytutu Muzykologii (m.in. Andrzej Białko, Robert Brodacki, Julian Gembalski, Gabriela Klauza, Maurycy Merunowicz, Roman Perucki, Władysław Szymański, Jarosław Wróblewski i Ireneusz Wyrwa). Organy wykorzystywano również podczas dorocznego opłatka uniwersyteckiego, jako instrument akompaniujący w trakcie koncertów zespołów uniwersyteckich (zwłaszcza Chóru

²⁷ Archiwum Katedry Instrumentologii INoS KUL, Teczka IMK Pisma Urzędowa 1982/3/4/5/6 (7 XI 1982-31 XII 1985), *Pismo ks. J. Chwałka do Rektora KUL* z 5.11.1983.

²⁸ Walkusz, *KUL w okresie rektorstwa o. Mieczysława Alberta Krapca*, 459.

²⁹ Szerzej na temat koncertów studentów Muzykologii KUL w tym okresie, zob. *Aneks. Wykaz koncertów Muzykologii KUL 1956-1990*, w: Bednarzewski, *Działalność artystyczna na studentów muzykologii*, 71-132.

³⁰ Archiwum Katedry Instrumentologii INoS KUL, *Pismo ks. J. Chwałka do Rektora KUL* z 24.10.1983.

Akademickiego i Chóru Muzykologii), a także w procesie dydaktycznym studentów Muzykologii KUL, którzy przez wiele lat grali „na Auli” swoje recitale dyplomowe³¹.

2. OPIS INWENTARYZACYJNY

2.1. SZAFA ORGANOWA I PROSPEKT

Organy nie posiadają klasycznej szafy organowej. Umieszczono je we wnętrzu nad sceną Auli Kardynała Stefana Wyszyńskiego (GG-149). Firma przedstawiła trzy propozycje architektoniczne frontowej elewacji organów, jednak żadna z nich nie została przyjęta. Skomponowano prospekt oryginalny, dostosowany do wyposażenia wnętrza auli zaprojektowanego przez polską architekt Marię Chomentowską³². Składały się nań dwa pola wypełnione drewnianymi listwami malowanymi na biało, w skrajnych częściach wnęki organów oraz trzy pola stanowiące właściwy prospekt organów. Pole centralne wypełniono drewnianymi listwami, a centralnie umieszczono w nim krzyż i osadzony w jego dolnej części herb uniwersytetu rzeźbiony w drewnie. Pola skrajne wypełniono ułożonymi odśrodkowo niemymi piszczałkami miedzianymi osadzonymi na listwie na wysokości podłogi organów nad sceną auli. Uzupełnienie wizualne stanowiły miedziane rury imitujące piszczałki, podwieszone w górnej części prospektu w układzie dośrodkowym (zob. fotografia 1).

Fotografia 1. Prospekt organów (zdj. P. Chyryk).

³¹ Zob. Kronika Instytutu.

³² Anna Kostrzyńska-Miłosz, „Maria Chomentowska – uczennica i mistrzyni. O dwóch punktach zwrotnych w biografii projektantki”, *Biografistyka Pedagogiczna* 9, nr 3 (2024): 163; Krzysztof Przylicki, „Musi być pięknie – po to tu jestem”, *Przegląd Uniwersytecki* 172-173, nr 2-3 (2018): 50-51.

2.2. KONTUAR

Stół gry osadzono na poziomie sceny, w jej lewej części patrząc od strony widowni. Grający siedzi tyłem do widowni. Kontuar umieszczono w zabudowanej wnęce za drewnianymi drzwiami skrzydłowymi. Klawiaturę pedału oraz ławkę dla organisty można rozłożyć dopiero po otwarciu szafki.

Zakres klawiatur manualowych obejmuje 56 klawiszy (C-a3), a klawiatury nożnej 30 klawiszy (C-f).

Nad klawiaturami umieszczono, patrząc od góry:

- dwa rzędy szpilek w kolorach zielony-czarny i czerwony-biały do obsługi czterech wolnych kombinacji;
- włączniki głosów i połączeń w kolejności od lewej do prawej: Pedał, Manual I, Manual II, Manual III;
- wskaźnik Crescendo, AP, GJ, WK, RG, Cr, wskaźnik Echo.

Na wysokości klawiatur w bocznych częściach stołu gry umiejscowiono licznik ciśnienia po lewej i włącznik/wyłącznik motoru po prawej stronie. Pod klawiaturami z kolei włączniki: AP/kasownik; GJ/kasownik; WK: I (czerwony), II (biały), III (zielony), IV (czarny); T/kasownik; RG/kasownik; Cr/kasownik (zob. fotografia 2).

Fotografia 2. Kontuar (zdj. P. Chyryk).

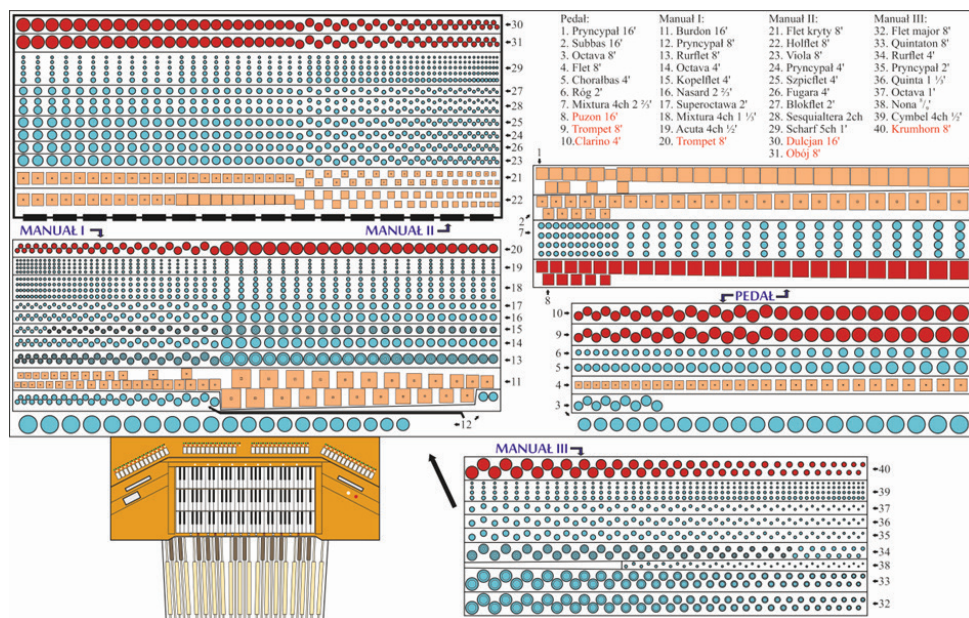
2.3. MIECHY

Organy wyposażono w cztery miechy magazynowe – pływakowe, umieszczone pod wiatrownicami, o wymiarach: Pedał: 159 x 69 x 54,5 cm, Manuał I: 139,5 x 99,5 x 57,5 cm, Manuał II: 109 x 79,5 x 57,5 cm, Manuał III: 99 x 95 x 42 cm.

Powietrze do miechów dostarczane jest za pomocą silnika elektrycznego.

2.4. TRAKTURA I WIATROWNICE

W instrumencie zastosowano mechaniczną trakturę gry i elektryczną trakturę rejestrów. W prospekcie umieszczono piszczałki nieme lub rury imitujące podwieszone piszczałki. Sekcje brzmieniowe umieszczono na wiatrownicach kłapowo-zasurowych. Patrząc od strony sali, w prawej części wnęki zlokalizowano dwie wiatrownice Pedálu, a w centralnej części wiatrownice Manuału I. Manuał II znajduje się w szafie ekspresyjnej umiejscowionej nad Manuałem I, Manuał III zaś – w lewej części wnęki, nad stołem gry. Piszczałki rozmieszczono na wiatrownicach, co do zasady, w układzie chromatycznym. Wyjątek stanowi zespół brzmieniowy I Manuału, który rozmieszczono chromatycznie, ale odśrodkowo w dwóch kierunkach (zob. rysunek 1).

Rysunek 1. Układ głosów na wiatrownicach (rys. P. Chyryk).

2.5. DYSPOZYCJA ORGANÓW (FINALNA)

Pedał	Manuał I	Manuał II	Manuał III
1. Pryncypał 16'	14. Burdon 16'	27. Flet kryty 8'	40. Flet major 8'
2. Subbas 16'	15. Pryncypał 8'	28. Holflet 8'	41. Quintaton 8'
3. Octava 8'	16. Rurflet 8'	29. Viola 8'	42. Rurflet 4'
4. Flet 8'	17. Octava 4'	30. Pryncypał 4'	43. Pryncypał 2'
5. Choralbas 4'	18. Kopelflet 4'	31. Szpicflet 4'	44. Quinta 1 $\frac{1}{3}$ '
6. Róg 2'	19. Nasard 2 $\frac{2}{3}$ '	32. Fugara 4'	45. Octava 1'
7. Mixtura 4x	20. Superoctawa 2'	33. Sesquialtera 2x	46. Nona $\frac{8}{9}$ '
8. Puzon 16'	21. Mixtura 4x	34. Blokflet 2'	47. Cymbel 4x
9. Trompet 8'	22. Acuta 4x	35. Scharf 5x	48. Krumhorn 8'
10. Clarino 4'	23. Trompet 8'	36. Dulcjan 16'	49. Tremolo [M III]
11. I/P	24. II/I	37. Obój 8'	50. [pusty]
12. II/P	25. III/I	38. III/II	51. [pusty]
13. III/P	26.[brak włącznika]	39. Tremolo [M II]	52. [pusty]
Przyciski grupowe ręczne – elektryczne			
	1. Tutti		7. Registry Główne
	2. Wolna kombinacja I		8. Kasownik 7
	3. Wolna kombinacja II		9. Automat Pedału
	4. Wolna kombinacja III		10. Kasownik [automatu]
	5. Wolna kombinacja IV		11. Głosy Językowe
	6. Kasownik 1-5		12. Kasownik [gł. językowych]

Analiza struktury brzmieniowej

2.6. ANALIZA POD WZGLĘDEM WYSOKOŚCI BRZMIENIA³³

Tabela 3. Zestawienie dyspozycji pod względem wysokości brzmienia (opr. własne).

Rodzaj głosu	Wysokość brzmienia	Manuał I		Manuał II		Manuał III		Pedał		Razem	
		l.rz.	%rz.	l.rz.	%rz.	l.rz.	%rz.	l.rz.	%rz.	l.rz.	%rz.
Zasadnicze	16'	1	6,25	1	6,25	–	–	3	23	5	8,7
	8'	3	18,75	4	25	3	–	3	23	13	22,8
	4'	2	12,5	3	18,75	1	8,3	2	15,5	8	14
	2'	1	6,25	1	6,25	1	8,3	1	7,7	4	7
	1'	–	–	–	–	1	8,3	–	–	1	1,8

³³ Jako podstawę analizy przyjęto układ rzędów na 1C, ze względu na ograniczone miejsce nie podano w tabeli rzędów powstałych w wyniku repetycji głosów wielorzędowych – uwzględniono je w zestawieniu zakresów brzmienia.

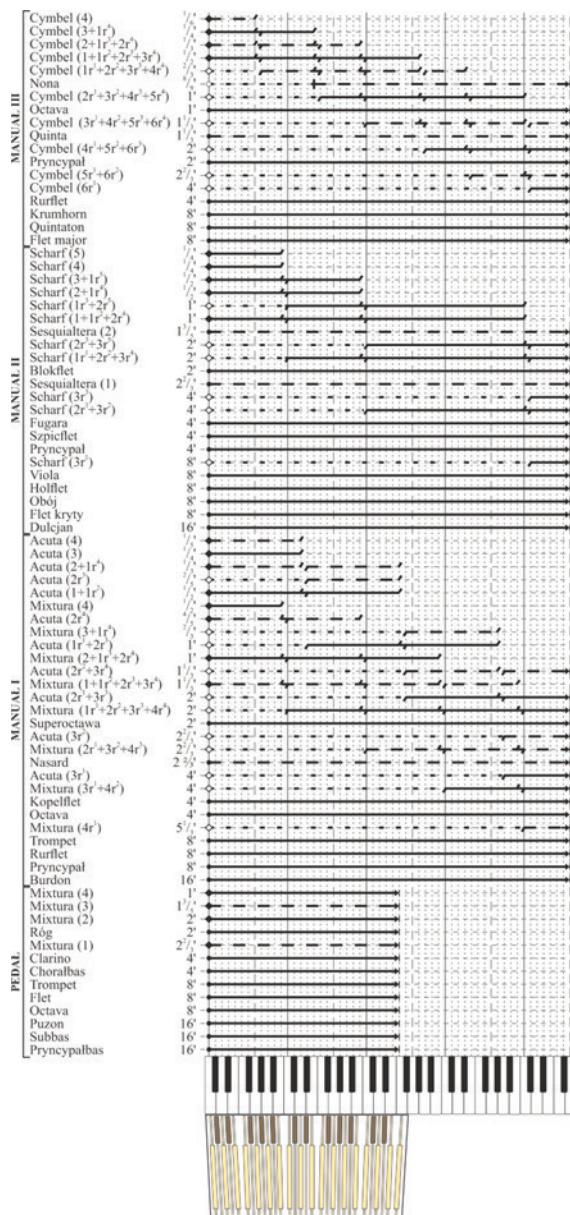
Poboczne	$2\frac{2}{3}'$	1	6,25	–	–	–	–	–	–	1	1,8
	$1\frac{1}{3}'$	–	–	–	–	1	8,3	–	–	1	1,8
	$\frac{8}{9}'$	–	–	–	–	1	8,3	–	–	1	1,8
Mieszane/ wielorzędowe	$2\frac{2}{3}'$	–	–	1	6,25	–	–	1	7,7	2	3,4
	$2'$	–	–	–	–	–	–	1	7,7	1	1,8
	$1\frac{3}{5}'$	–	–	1	6,25	–	–	1	7,7	2	3,4
	$1\frac{1}{3}'$	1	6,25	–	–	–	–	–	–	1	1,8
	$1'$	1	6,25	1	6,25	–	–	1	7,7	3	5,3
	$\frac{2}{3}'$	1	6,25	–	–	–	–	–	–	1	1,8
	$\frac{1}{2}'$	2	12,5	2	12,5	1	8,3	–	–	5	8,8
	$\frac{1}{3}'$	1	6,25	–	–	1	8,3	–	–	2	3,4
	$\frac{1}{4}'$	1	6,25	2	12,5	1	8,3	–	–	4	7
	$\frac{1}{5}'$	1	6,25	–	–	–	–	–	–	1	1,8
	$\frac{1}{6}'$	–	–	–	–	1	8,3	–	–	1	1,8
Suma		16	100	16	100	12	100	13	100	57	100

W dyspozycji najliczniej obsadzone są rzędy zasadnicze $8'$ (22,8%) i $4'$ (14%). Najmniejszą obsadę mają głosy poboczne (po 1,8% każdy) oraz na tym samym poziomie wybrane rzędy w ramach głosów wielorzędowych ($2'$, $11/3'$, $2/3'$, $1/5'$, $1/6'$).

Tabela 4. Zestawienie zakresów brzmienia organów (opr. własne).

Zakres	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV
	1C - 1G	1G# - 1H	2C - 2D	2D#	2E	2F - 2H	3C - 3F	3F# - 3G#	3A - 3H	4C - 4D#	4E - 4G#	4A - 4H	5C	5C# - 5G
l. rz.	56	56	56	56	57	57	57	44	44	44	44	44	44	44

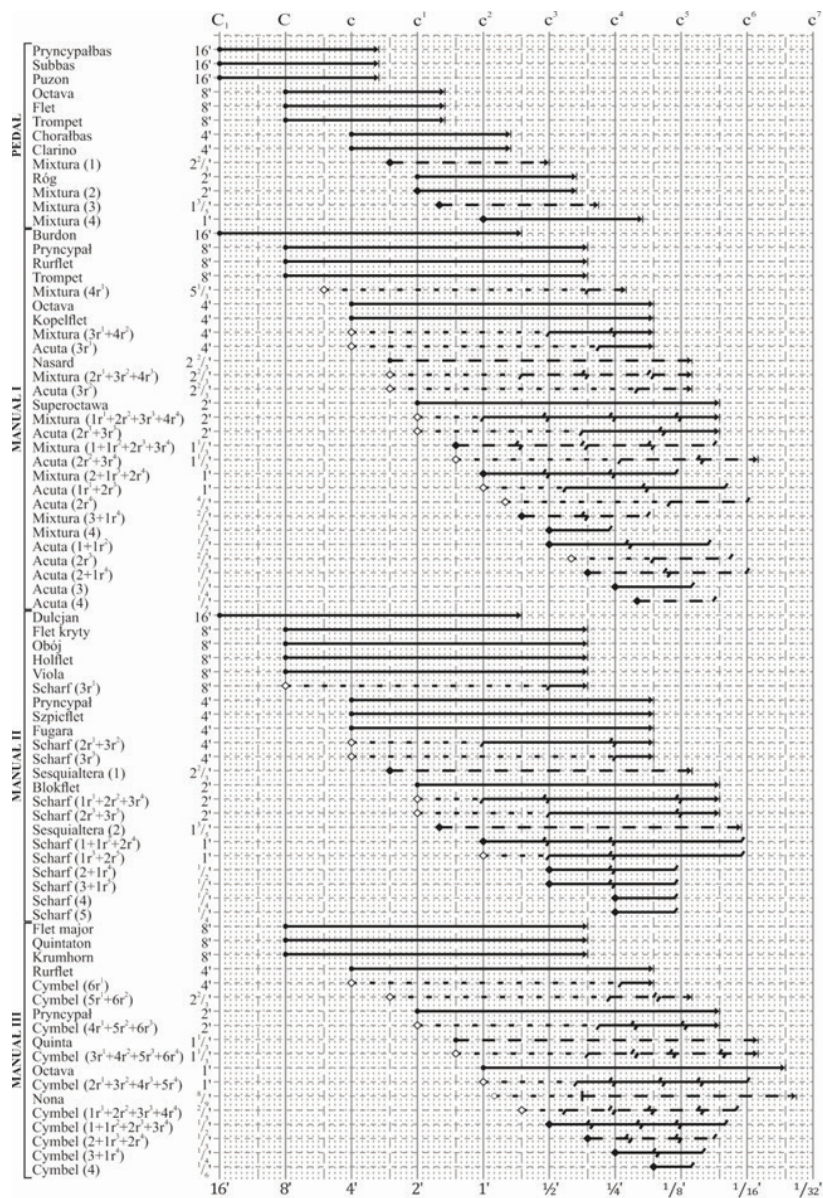
Instrument ma czternaście zakresów brzmienia (zob. tabela 4), spośród których III-V (2D#, 2E, 5C) obejmują tylko 1 klawisz. Najliczniej obsadzone (57 rzędów) są zakresy V-VII (2E, 2F-2H, 3C-3F), najrzadziej zaś (44 rzędy) – zakresy VIII-XIV (3F#-3G#, 3A-3H, 4C-4D#, 4E-4G#, 4A-4H, 5C, 5C#-5G).

Rysunek 2. Skala pionowa organów (rys. P. Chyryk).

Skala pionowa (por. rysunek 2) jest zmienna, co wynika z repetycji głosów wielorzędowych oraz faktu, że głos Nona 8/9' zaczyna się od

2E. W poszczególnych zakresach brzmienia wynosi odpowiednio: I – sześć oktav i kwintę czystą; II i III – sześć oktav i tercję wielką, IV i V – sześć oktav; VI i VII – pięć oktav i kwintę czystą, cztery oktawy i kwintę czystą, cztery oktawy i sekundę wielką.

Rysunek 3. Skala pozioma organów (rys. P. Chyryk).

Skala pozioma organów (zob. rysunek 3) mieści się w zakresie C-a6 wynosząc osiem oktav i sekstę wielką.

3. ANALIZA POD WZGLĘDEM PRZYNALEŻNOŚCI DO RODZIN GŁOSOWYCH

Zespół brzmieniowy organów koncertowych Włodzimierza Truszczyńskiego z Auli Stefana Kardynała Wyszyńskiego składa się z 40 głosów, należących do następujących rodzin (zob. tabela 5)³⁴:

- Pryncypałowce: Pryncypał 16', Octava 8', Chorałbas 4', Mixtura 4x (P), Pryncypał 8', Octava 4', Superoctava 2', Mixtura 4x, Acuta 4x, (M I), Pryncypał 4', Scharf 5x (M II), Pryncypał 2', Octava 1', Quinta 11/3', Nona 8/9', Cymbel 4x (M III),
- Fletowe: Subbas 16', Flet 8', Róg 2' (P), Bourdon 16', Rurflet 8', Kopelflet 4', Nasard 22/3' (M I), Flet kryty 8', Holflet 8', Szpicflet 4', Sesquialtera 2x, Blokflet 2' (M II), Flet major 8', Quintaton 8', Rurflet 4' (M III),
- Smyczkowe: Viola 8', Fugara 4' (M II),
- Języczkowe: Puzon 16', Trompet 8', Clarino 4' (P), Trompet 8' (M I), Dulcjan 16', Obój 8' (M II), Krumhorn 8' (M III).

Tabela 5. Zestawienie dyspozycji pod względem przynależności do rodzin głosowych (opr. własne).

Rodzina głosów	Manuał I		Manuał II		Manuał III		Pedał		Razem	
	l. rz.	% rz.	l. rz.	% rz.	l. rz.	% rz.	l. rz.	% rz.	l. rz.	% rz.
Pryncypałowce	11	68,75	6	37,5	8	66,7	7	53,8	32	56,1
Fletowe	4	25	6	37,5	3	25	3	23,1	16	28,1
Smyczkowe	–	–	2	12,5	–	–	–	–	2	3,5
Języczkowe	1	6,25	2	12,5	1	8,3	3	23,1	7	12,3
Razem	16	100	16	100	12	100	13	100	57	100

W dyspozycji każdej z sekcji brzmieniowych (37,5-68,75%), jak i całego instrumentu (56,1%) wyraźnie na czoło wysuwają się rzędy pryncypałowe, przy wyraźnym udziale fletów (23,1-37,5%/śr. 28,1%), pełnej obsadzie głosów języczkowych (6,25-23,1%/śr. 12,3%) i symbolicznie pojawiających się smyczkach (12,5% MII/śr. 3,5%).

³⁴ W analizie oparto się na podziale rodzin głosowych zaproponowanym przez ks. prof. Jana Chwałkę, przy czym nie wydzielono grupy głosów krytych charakterystycznych. W tabeli – dla większej dokładności – podano liczbę rzędów, a nie głosów.

Podsumowując, można stwierdzić, że struktura brzmieniowa wyraźnie wskazuje na związek organów z północnoniemiecką i środkowoeuropejską tradycją organmistrzowską, z wyraźnym odniesieniem do barokowej stylistyki muzycznej. Organolodzy, znający preferencje brzmieniowe ks. prof. Jana Chwałka, niewątpliwie zauważą jego udział w finalnej dyspozycji organów, a także wpływy prowadzonych przez niego prac inwentaryzacyjnych oraz remontów zabytkowych instrumentów z okresu staropolskiego (m.in. Kazimierz Dolny).

ZAKOŃCZENIE

Po 40 latach od zakończenia budowy organów władze KUL podjęły decyzję o ich generalnym remoncie. W ramach prac związanych z translokacją Gmachu Głównego KUL, dzięki osobistym staraniom śp. prof. Marii Szymanowicz, po konsultacjach z szeregiem firm organmistrzowskich³⁵, decyzją Prorektor dr hab. Ewy Trzaskowskiej, prof. KUL, instrument został zdemontowany w miesiącach czerwiec-lipiec 2023 roku. Zadanie, realizowane za pośrednictwem Fundacji Rozwoju KUL, powierzono w lipcu 2025 roku organmistrzowi Krzysztofowi Deszczakowi z Lublina. Jego finalizacja jest planowana w roku akademickim 2026/2027. Program prac przewiduje zachowanie struktury brzmieniowej instrumentu, przy przebudowie i unowocześnieniu stołu gry, systemu zarządzania informacją oraz systemu powietrznego.

Już wkrótce odnowione organy koncertowe Włodzimierza Truszczyńskiego zabrzmią w wyremontowanej Auli Stefana Kardynała Wyszyńskiego, dając okazję do wznowienia akcji koncertowej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II i wpisując się w ponad 100-letnią historię uniwersyteckiej kultury muzycznej najstarszego kościelnego uniwersytetu w Polsce.

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA

Obiekt: Organy W. Truszczyńskiego z Auli KUL – po demontażu w magazynie KUL oraz warsztacie organmistrzowskim Krzysztofa Deszczaka.

Archiwum Działu Remontów i Inwestycji KUL, *Umowa między KUL a Zakładem Organowym Włodzimierza Truszczyńskiego z 18 czerwca 1980 r.*

³⁵ Prowadzono je m.in. z Zakładem Organowych Zych z Wołomina oraz organmistrzami Krzysztofem Deszczakiem, Andrzejem Guziakiem, Mirosławem Jakubowskim, Andrzejem Madejem i Zdzisławem Mollinem.

- Archiwum Działu Remontów i Inwestycji KUL, *Aneks do kosztorysu z dnia 19 marca 1980 roku i zawartej umowy-zamówienia z 20 grudnia 1982 r.*
- Archiwum Katedry Instrumentologii Instytutu Nauk o Sztuce KUL, Teczka IMK Pisma Urzędowe 1982/3/4/5/6 (7 XI 1982-31 XII 1985), *Pismo ks. J. Chwałka do Rektoratu KUL z 24.10.1983.*
- Archiwum Katedry Instrumentologii Instytutu Nauk o Sztuce KUL, Teczka IMK Pisma Urzędowe 1982/3/4/5/6 (7 XI 1982-31 XII 1985), *Program uroczystości przekazania nowych organów w auli Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego z 25-26.10.1983.*
- Archiwum Katedry Instrumentologii Instytutu Nauk o Sztuce KUL, Teczka IMK Pisma Urzędowe 1982/3/4/5/6 (7 XI 1982-31 XII 1985), *Pismo ks. J. Chwałka do Rektora KUL z 5.11.1983.*
- Biblioteka Muzykologii KUL, *Kronika muzykologii*, t. 1: 1956-1967.

LITERATURA

- Bednarzewski, Piotr. *Działalność artystyczna studentów muzykologii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w latach 1956-1990*. Lublin: Katolicki Uniwersytet Lubelski, 2014 (mps. pracy magisterskiej).
- Bieńko, Klaudiusz. „Działalność organmistrzowska Włodzimierza Truszczyńskiego”. *Seminare*, nr 34 (2013): 367-385.
- Charzyński, Rafał. „Towarzystwo Przyjaciół KUL”. W: *Encyklopedia 100-lecia KUL*, t. 2, red. Edward Gigilewicz, *et al.*, 481-483. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2018.
- Chwałek, Jan. *Budowa organów. Wprowadzenie do inwentaryzacji i dokumentacji zabytkowych organów w Polsce*, cz. 1-2. Warszawa: Ministerstwo Kultury i Sztuki. Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków, 1971 (wyd. 2, Lublin: Katolicki Uniwersytet Lubelski, 1973).
- Chwałek, Jan. „Nutowy zapis skali poziomej i pionowej w organach”. W: *Organy i muzyka organowa*, t. 7, red. Janusz Krassowski, *et al.*, 273-290. Gdańsk: Akademia Muzyczna w Gdańsku, 1988.
- Chwałek, Jan. „Organowe głosy wielorzędowe”. W: *Organy i muzyka organowa*, t. 13, red. Janusz Krassowski, *et al.*, 350-363. Gdańsk: Akademia Muzyczna w Gdańsku, 2006.
- Gładysz, Andrzej. „Instytut Muzykologii”. W: *100 lat Teologii na KUL*, red. Sławomir Nowosad i Jacenty Mastej, 165-178. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2018.
- Gładysz, Andrzej i Petro Chyryk. „Organy ćwiczeniowe Instytutu Muzykologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Historia i stan obecny”. W: *Studia Organologica*, t. 6, red. Maria Szymanowicz, 103-123. Lublin: Polihymnia, 2018.
- Godek, Andrzej E. *Ksiądz profesor dr hab. Hieronim Feicht CM (1894-1967). Biografia*. Lublin: Episteme, 2021.
- Katolicki Uniwersytet Lubelski 1918-2018*, t. 2: 1944-1989, red. Agata Mirek. Lublin – Warszawa: Wydawnictwo KUL, 2019.
- Kostrzyńska-Miłosz, Anna. „Maria Chomentowska – uczennica i mistrzyni. O dwóch punktach zwrotnych w biografii projektantki”. *Biografistyka Pedagogiczna* 9, nr 3 (2024): 143-168.

Przylicki, Krzysztof. „Musi być pięknie – po to tu jestem”. *Przegląd Uniwersytecki* 172-173, nr 2-3 (2018): 50-51.

Walkusz, Jan. „Katolicki Uniwersytet Lubelski w okresie rektorstwa o. Mieczysława Alberta Krąpca (1970-1983)”. W: *Katolicki Uniwersytet Lubelski 1918-2018*, t. 2: 1944-1989, red. Agata Mirek, 397-464. Lublin – Warszawa: Wydawnictwo KUL, 2019.

Zasępa, Tadeusz i Antoni Zwiercan. „Godzina Różańcowa Ojca Justyna”. W: *Encyklopedia Katolicka*, t. 5: *Fabbri-Górzyński*, red. Piotr Hemperek, *et al.*, 1236-1237. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL, 1989.

Aneks

Projekty prospektu organów z Zakładu Organowego Włodzimierza Truszczyńskiego
(źródło: Archiwum Działu Remontów i Inwestycji KUL)

